Numĕrul 39. Adaus la Numĕrul 208 al „Dreptăţii“ din 24 Septemvre (6 Octomvre) 1894. Anul I.

FOAIA DE DUMINECĂ
A ḌIARULUI „DREPTATEA“.

Editor: Dr. Cornel Diaconovich. Redactor responsabil: Dr. Valeriu Branisce.

Intêmplările de preste sĕptĕmână.

Din sĕptĕmâna trecută incă avem se raportăm tot numai despre greutăţi şi duşmănii, cu cari poporul român trebue sĕ se lupte pentru apĕrarea drepturilor sale legiuite şi pentru susţinerea vieţii sale româneşti naţionale.

Loviturile şi apĕsările vin din toate părţile, contra şcoalei noastre confesionale şi contra mişcării politice. Ar fi greu se spunem in pripă cari lovituri sunt mai grele şi mai multe.

Vom insemna unele din ele pre rĕnd aşa pre cum ni s'au trimis spre publicare de cătră oamenii poporului.

Prigoniri contra şcoalei confesionale.

Se vede că temeinicile proteste ale Românilor de omenia din Chiseteu nu sunt de fel pe placul fluştureului de la Recaş. El in turbarea necasului sĕu nu se mai prea sfieşte de nimic. A poruncit lui Vasilie Dămian, lui Stancovici şi altora din Chiseteu se vină la el la Recaş şi acolo a incercat in feliul sĕu se facă pe oameni sĕ se şteargă de sub protest.

Pe alţi nu se sfieşte a-i infrica cu neadevĕruri si a-i inspăimênta cu ameninţări pentru cele ce au ieşit in lume in această foaiă despre volniciile sale din Chiseteu.

Se pricepe că oamenii drepţi şi curaţi, nici că s'au clătinat.

Dară oare el de unde are dreptul şi puterea se hĕţie oamenii de omenia aşa după placul sĕu şi se le răpească in această formă scumpul timp de lucru al lor?

Se pricepe dacă in acest cerc lucrurile merg aşa fără de nici o rĕnduială şi stăpânire, apoi şi argaţii cei mici ca Dume Gerga şi Ákos şi alte piei alese se fac obraznici şi başibozuci.

Ei ameninţă acum, că cei ce au subscris protestul vor plăti câte 10 floreni gloabă şi alte scorni̧turi de aceste, cari aḑi nime nu le mai crede.

Notariul comunei a avut indresneala se sfĕrtice o hărtie făcută in lege, prin care representanţii comunei au cerut de la primariu se convoace o şedinţă a representanţei comunale in interesul comunei.

Dacă un notariu are deja atâta putere şi indresneală in comunele din acest cerc, oare atunci unde au ajuns trebile sub un astfel de cap al cercului?

Nici chiar serbătoarea chramului bisericei nu s'a putut in est an prăsnuí in linişte in pacinica comună a Chiseteului. La rugă a fost bătaiă crâncenă intre gendarii şi tineretul adunat la joc şi sânge nu s'a vĕrsat doară numai pentru că ficiorii puseră mâna pe puşca gendarilor.

Acum lucră din toate puterile in comuna curat românească Şuştra. Eacă ce ne mai scrie parochul de acolo Dl Pompeiu Dorca:

Protopretorele Ioanovics s'a ingrijit de astădată a-şi pune omul sĕu in postul de cassariu comunal pentru scopurile sale, adecă pentru a-şi mai căştiga un om la şedinţa ţinêndă in grabă pentru şcoala comunală. Credeam a fi omul nostru dar m'am inşelat. Duminecă seara câţiva chorişti au făcut serenadă invĕţătoriului Cornea in onoarea lui şi cu toţii au cântat: „Cântă merla in păduri, rob e Lucaciu popa“ etc. ceea ce e şi publicată in „Dreptatea“. Aici şi-a arĕtat bravul cassariu unghiele, a venit cu păḑitorii de noapte, a huiduit membrii chorului, eară pe mine m'a insultat el cu cuvinte netrebnice, facĕnd totodată şi arĕtare protopretorelui că eu agitez contra statului. Casariului faimos Traila Negru, fiindu-i ruşine de numele românesc, se scrie, ala Ákos din Chiseteu, Fekete; fiind semidoct şi-a cheltuit toată averea ce nici nu e a lui, ci a soţiei, eară protopretorele in contra voinţei noastre l'a pus cassariu şi fără avere, căci fiind om robust mai in toată ḑiua bea 2 litre rachiu şi asta in continu merge. Cassariu cultual incă a fost anul acesta, ear fiind că a manipulat din banii cultului 42 fl. a fost suspins şi am ales altul — om de omenia — l'au dat judecătoriei spre a-şi trage pedeapsa meritată ca om cinstit ce este. Oare de haram se fie ajuns satele şi şcoalele noastre şi oamenii de omenia? Unde sub soarele Europei se mai pot intêmpla lucruri ca pe la noi. E in adevĕr de admirat răbdarea noastră românească; dară şi mai de admirat este pielea mai marilor!

Din comuna Jebeliu, cercul Ciacovei, eacă ce ne scrie alt corespondent:

Pe lângă toate opunerile Mercuri in a 4-a şedinţă a representanţei comunale s'a decis ca şi la noi sĕ se facă două şcoale comunale de odată: una pentru cei micuţi de 3—5 ani şi una pentru cei de 6—12 ani, ambele la porunca fibireului făimos Somogyi. Nici acuma nu le succedea dacă o făceau cum se cuvine — a făcut'o mai mult a muta pe sub mână şi in urmă cu promisiuni inşelătoare, apoi nici cu asta nu se călcau, numai au inceput cu infricarea: musai, că aşa vrea varmegia şi dacă voi nu faceţi cu 2—3 mii, noi vom face cu 12 mii şi tot voi ve-ţi plăti. Mai intâiu s'a adresat judelui comunal, că ce ḑice el? Judele: Dle fŏsolgăbireu! Eu nu pot face nimica; intreabă DTa pe representanţi, dacă ei se invoesc, mĕ invoesc şi eu. — Achim Ogĕrcin, representant: Domnule, două nu ne trebue, noi avem două şcoale, şi mai facem una. — Musai se faceţi! respunde fibirĕul. — Jidovul Virkman: trebue. Hofman: trebue. Din ai nostri n'a fost nime de faţă. Şi cu „trebue se facă“, au invins fibirĕul. De faţă au fost: fibirĕul, ambii juḑi comunali, doi juraţi, cassariul comunal şi trei representanţi români cu doi străini; de toţi 10 inşi. Judele a ḑis in urmă sĕ se fie intrebat şi alţii, că eu fără voia lor nu pot face nimic. Durere, matadorii nostri au lipsit. Vai de noi.

Necasuri din Toracu-mare.

In luna Septemvre st. n. s'a efeptuit in comuna noastră alegerea de notariu comunal. Intre competenţi au fost şi trei românaşi dintre cari insĕ nici unul nu a avut loc in candidare. Dl protopretorele indată după sosirea sa in comună, a intrat in cancelăria notarială, unde chemând pe judele comunal i-a spus că cine dintre petenţi are se fie ales, şi ştiricind de la jude că cari dintre petenţi s'au presentat in comună spre a se recomanda poporului, a intrat in sala de şedinţă şi după ce a dechiărat şedinţa de deschisă candidează pe favoritul domnilor de la cârmă şi incă pe doi notari străini cu totului necunoscuţi poporului, căci aceia de şi locuesc in comune invecinate, nu au aflat de demn a se presenta in comună.

Noi presupunem, ceia ce şi trebue se fie aşa, că cei doi contra-candidaţi au trebuit se fie recercaţi spre aşi inainta recursele lor numai proforma ca se figureze ca contra-candidaţi neinteresaţi, deoare-ce afară de numiţii recurenţi au mai fost incă doi şi anume un magiaron şi un german cari nu s'or candidat numai din causă că s'au presentat in comună.

In conţelegere cu judele comunal de şi ca nemembru mi-a succes a ţinĕ inainte de actul alegerei o conferinţă cu representanţii, in care ne-am decis se fim cu toţi pentru ori şi care român care ar fi candidat dintre cei trei petenţi, eară la casul contrariu că adecă nu s'ar candida nici un român, nici noi se nu facem voia domnilor de la cârmă de a alege pe favoritul lor, ci cu toţi se fim pentru petentul german. Totodată am făcut şi dechiaraţiune subscrisă de 11 membri pentru ca alegerea se fie nominală, carea s'a incredinţat părintelui Secoşanu spre a o preda protopret., dară cu toate ne-am inşelat căci nici unul dintre români nu a fost candidat dară nici germânul şi astfeliu representanţa in lipsa de conducători apţi şi energici nu au ştiut incotro se o croiască, ci câţiva dintre representanţi cari au fost şi contra conferinţei noastre adunate in causa alegerei au inceput a striga ca nişte dihanii: se trăiască Schorlee şi astfeliu numitul a fost ales cu aclamaţiune. Pe numitul ales după ce a fost proclamat de ales l'au ridicat in slavă nemţii cari l'au insoţit din comună, respective opidul Bega Szt.-György cu banda ţigănească, nici un român insĕ nu a pus mâna pe dênsul. Aşi dorí se vĕd intr'o comună germână in care românii sĕ se incerce a prea-mări pe fii lor la astfeliu de ocasiuni contra voinţei poporului din respectiva comună. Atâta despre alegere.

Mai sunt şi alte cause şi anume: in comuna noastră avem şi o şcoală comunală

și un asil de copii comunal cari toate s'au inființat in lipsa de conducători apți și energici, neinteresați pentru prosperarea comunei și apărarea școalelor noastre confesionale intre cari in prima linie ințeleg preoțimea locală cari ambii sunt membri in scaunul școlariu comunal și ca atari dacă primesc atare ordin de la comitat fie aceia pretinsă pe cale legală ori oarbă, nu-i audi de cât, „n'avem ce face legea este lege, și aceea trebue respectată". Nu de mult s'a esmis din partea comitatului un ingenir pentru facerea planului nou edificândei școale comunale și asil de copii fără mai departe ascultarea representanței. Ingenirul s'a și infățoșat și a făcut planul pentru patru sale și doaue locuințe, pentru care lucru ingenirul a cerut de la judele se-i dee 400 fl. Judele i-a rěspuns franc că dênsul nu o poate face aceea până nu se va ințelege cu comitetul comunal. Spesele nou edificândei școale comunale se apropiă de suma de 20 mii fl. și nu știu pentru cine căci noi nu avem in comună trei nemți cari ar fi cu locuința lor stabilă avênd cel puțin casă. Numěrul deobligaților după calculul meu nu se poate urca peste 20 ințelegênd aci și copii de jidani. Poftească lumea dară și judece pentru cine voiesc a spesa atâta sumă de bani, care numai pe spatele Românilor se aruncă cu forța. Noi incă avem douě școale confesionale de fetițe pentru cari nu avem locuințe proprii și corespundětoare, mai bine ar fi dacă cinstiții nostrii preoți s'ar opune cu toată energia contra edificărei școalei comunale și ar indemna poporul prin predici ceia ce rar se intêmplă, și prin povețe ocasionali la edificarea școalelor confesionali, de cât cum s'a esprimat părintele Secoșanu, carele intrebat fiind de judele comunal că ce e de făcut cu edificarea școalei comunale, i respunde că e musai a se edifica, ceia ce insě nu stă.

Aștoptam ca și preoții nostri sě se intereseze și mai mult de binele turmei lor incredințate.

De ale gendarilor.

Foaia ungurească insaș „M. Hirlap" din Bpesta in numěrul sěu 271 din est an scrie despre purtările și chinuirile ce se intêmplă la gendarii din țara noastră următoarele: Se tot ivesc incă intêmplări cari inoiesc vechia plângere contra gendarilor, că ei se poartă preste fire neomenește cu aceia cari ajung pe mâna lor.

Sunt și ȧdi incă gendari cari își implinesc datorința in chip oprit de lege, cari prin loviri, bătăi și chinuiri vréu se facă pe unul sau pe altul se spună, se mărturisească.

Astfel din comuna G ö r b ő, comitatul Tolna, ni se raportează despre barbariile gendarilor de acolo. Au avut in prepus pe un om bětrân de 60 ani că ar fi furat și au vrut cu toată puterea se-l silească se mărturisească. Până îl ascultau îl băteau de bietul bětrân remase aproape mort intins la pământ. Fața ii s'a umflat și s'a invînětit de bătăi, gendarii îl loveau cu butucul puștii și unul dintre gendari infuriat a trântit un scaun greu de capul bětrânului. Sberăturile desperate ale bětrânului se audiau departe, dară gendarii totuș nu s'a indurat: ei au cerut se mărturisească. Cu toate aceste chinuri barbare moșul totuș n'a mărturisit, căci a fost n e v i n o v a t.

In fine groaznicile chinuri ce suferea bietul om bětrân l'au muiat pe a d e v e r a t u l l o t r u, un ficioraș mic și el a intrat la gendari și le-a mărturisit, că e l i n s u ș e s t e l o t r u l. Numai acum l'au mai lăsat in pace apoi pe bětrânul.

In care țară liberă și civilisată se mai pot intêmpla astfel de lucruri? Oare nu suntem eară noi Românii de vină și la acest cas? Nu-i oare și aceasta numai o scornitură a agitatorilor dacoromâni?

Un Român desperat.

Comuna U t v i n, lângă Timișoara, locuită numai de Români, a fost odinioară un sat cu bună stare. Locuitorii sîrguincioși și ca pretotindinea cinstitori de legi și de mai marii puși de lege, erau blânḑi, ascultători și ușor credětori. In timpul mai nou insě necasurile și poverile publice ii apěsau și pe ei greu, apoi pagubele mari prin ieșirea apelor, anii rěi, au muiat brațele multora și au lâncedit puterile lor de luptă cu greutățile. Intre astfel de impregiurări datoriile publice și private s'au ingrămădit și au cuplești pe mulți. Urmarea a fost că parte prin cămătari, parte prin abusurile și fărădelegile și lăcomiile multor stăpânitori aproape intreg poporul și-a perdut averea din hotar și de abia a mai rěmas cu casele din sat. Nu mai inșirăm altele acum mai deaměruntul. Atâta am trebuit se spunem pentru ca se ințelegem fapta desperată a a unui locuitoriu român din Utvin intêmplată acolo in 29 Septemvre nou a. c. in ḑiua mare.

Până ce vom căpěta noi un raport curat spunem fapta eară după o foaiă străină din Timișoara pentru ca sě nu ni se poată băga nici o vină.

Foaia guvernamentală „Temesv. Ztg" din 30 Septemvre scrie: Eri după ameadi s'a sevěrșit in comuna Utvin o u c i d e r e d i n r e s b u n a r e. Emerich Rozsa, un om de vr'o 40 ani, care mai nainte a fost timp mai indelungat pus ca n o t a r i u comunal in Utvin și acuma locuește in Zenta, a venit eri după ameadi cu căruța la Utvin, unde avea se mai rênduiască nește treburi de ale sale și a stat inaintea birtului mare din sat. Locuitoriul de acolo Vasilie A r d e l e a n, care se pare că știa că Rozsa are se sosească, îl aștepta acolo și apoi se duse la el ḑicênd: „Așa dară ai ținut cuvêntul?" — „Ce vrei tu aici" strigă Rozsa, veḑi de te cară, sau te culc la pămênt!" — **„Nu așa. Tu ai pus la dobă averea și binele meu, pentru ca se o cumperi Tu insuți. Am jurat că me voiu resbuna și astăḑi îți plătesc!"** Și cu aceste cuvinte Ardelean scoase un cuțit ascuțit, ce-l avea ascuns in praștiă (șerpariu), se repeḑi asupra lui Rozsa și iute ca fulgerul ii implântă cuțitul in foale așa in cât foalele intreg i-se despică și ii ieșiră mațele. Rozsa fu dus mai mort de la fața locului, eară ucigătoriul a stat in liniște de au pus mâna pe el și l'au dus in prinsoare.

FOIȘOARA.

Doine din Bănat.

— Culese de I u l i a n P u t i c i u inv. in Pobda. —

Tot mě mir mě mir drăguță!
Cum poți fi așa mândruță?
Nu știu cum pot fi leliță
Chiar așa de albiniță,
Doar te speli lele 'n isvoare
Până 'n resěrit de soare?
Și te ștergi in frunḑulițe
Frunḑulițe d'albinițe,
Cu frunḑuțe de lilie
Se-mi fi lelișoară mie,
Te scalḑi sara in rîurele
Și te svântă zemfirele,
Sau te bate vênt de boare
Vênt de boare albitoare,
Sau te speli in ḑiori de ḑiori,
Cu rouța de pe flori;
Nu știu ce faci ce nu faci
Numai věd că mult îmi placi.

Intr'o ḑi de sěrbătoare
Maica fiiu își impodobea
Și la jocu se ducea,
Când la joc ea ajungea
Fiu micuți din brați lua,
Și fiu jos că mi-l punea
Ea in joc că se băga
Și in joc că juca;
Fiiu plângea cât plângea
A bușile se trăgea,
Pângă joc se lătura
Pe ciucuri se ridica,
Ea din joc se lăsa
Fiu micuți in brați lua,
Cu mâna țiță-i dădea
Cu gurița îl blăstěma:
Suge Risto, suge dragă,
Sugă-te Risto pe tine:
Șerpele, bălaurele,
Când ți-o fi mai dragă lumea
Ca cum mi mie acuma.
Rista mare miș creștea
In pețit cu el pornea,
Și îl peța și îl tocmea
Și pe Rista îl cununa,
Când era colo 'n murgit
Cât porunca i-a venit
Tot la Rista de pornit,
Dar Rista când audia
El in grajd se băga,
Tot in grajdu măturat
Scotea murgu inșelat,
Inșelat și impodobit
Cum i bun de călărit,
El pe murgu se inșela
Pe călare apuca
Pân 'n pădure mergea;
Când la pădure ajungea
Drumu la murgu-i dedea,
Șeaua de pre murgu lua
Și la cap mi-o punea,
Nici somnul nu-l fura
Pân' șerpele ajungea,
Ingitil de jumětate
Jumětate nu putea,
De cuțite ghintuite
Pe piștoale arămite,
Da Rista dașa țipa
De codru se scutura,
Frunḑa jos toată pica
Și cărările astupa,
Un voinic miș rětěcea
Peste Rista miș dedea,
Dar șerpele când îl vedea
El din graiu așa-i grăia:
Voinice dragă-mi voinice
Vin de ea piștoalele
Se-i potop oșcioarele,
Că věd c'o-i avea păcat
Voinic tiněr neinsurat
Nici mustața nu i-au dat,

La arĕtarea telegrafică au venit apoi doftorii Becsi şi Neubauer se ajute greu rănitului. Ei au lucrat toată noaptea până au cusut foalele. Ađi dimineaţa Rozsa fu adus in stare fără de nădejde in spitalul oraşului. Pe ucigătoriul l'au dat pe mâna judeţului criminal.

Foaia guvernamentală adauge la fine aceste: Ardelean a făcut aceasta faptă pentru că Rozsa a cumpĕrat pe sama sa la o licitaţiune casa şi pămĕntul lui Ardelean. Incă in anul trecut omul acela s'a plâns la redacţiunea noastră, noi insĕ l'am indreptat la diregătoriă.

Aceasta-i publicarea unei foi străine, nepretine Românilor şi ea totuş spune foarte mult şi limpede.

Noi insĕ intrebăm: Numai in Utvin sunt Români desperaţi? Cine este in adevĕr de vină la astfel de ingrozitoare fapte desperate? Numai această cale şi mângăiere se fie rĕmas pentru popor?

Ar fi foarte trist!

România.

Re'ntoarcerea reginei in ţară.

După un timp foatre indelungat Regina României E l i s a b e t a insănĕtoşindu-se eară s'a re'ntors din ţĕrile străine in ţara ei România.

Intimpinarea şi primirea re'ntoarsei Regine din partea ţĕrii intregi a fost strălucită.

Bucuria Reginei asemene a fost mare re'vĕdêndu-şi ea scumpa şi mult iubita sa R o m â n i ă.

„M o n i t o r u l O f i c i a l“ publică următoarea scrisoare, adresată de M. S. Regele dlui preşedinte al consiliului de miniştri Lascar C a t a r g i u:

„Scumpul Meu Preşedinte al Consiliului! Insănĕtoşarea Reginei şi intoarcerea Sa in Ţară, după o lungă absenţă, a fost salutată de intregul popor cu o aşa vină bucurie şi a dat loc la atât de multe şi scumpe dovеđi de iubire din partea sa, in cât nu Ne putem opri de a arĕta mulţumirea nemărginită ce Ne cuprinde.

Strălucita şi călduroasa primire ce Ne a intêmpinat la hotarul Ţĕrei şi la Sinaia, pre cum şi nenumĕratele depeşi de felicitare ce am primit din toate judeţele şi oraşele României, ne au mărturisit cu prisos cât de sinceră este iubirea poporului român pentru Noi şi cât de strînse sunt legăturile ce-l unesc cu Dinastia.

Această manifestare entusiastă şi plină de afecţiune din partea scumpului Nostru popor va fi pentru Noi un indemn nou de a consacra toate forţele Noastre la binele şi la propăşirea lui.

In numele Reginei şi al Meu, te rog, dar, se areţi tuturor cât am fost de mişcat şi in această fericită impregiurare şi cât de adêncă este recunoştinţa ce umple inimele Noastre.

Primeşte, scumpul Meu preşedinte al consiliului, incredinţarea sentimentelor de inaltă stimă ce 'ţi păstređ.

Castelul Peleş, in 12 Septembre 1894. — C a r o l“.

Congresul studenţilor.

Studenţii români din t o a t e ţĕrile şi ţinuturile locuite de Români au ţinut congresul sau adunarea lor in est an in oraşul C o n s t a n ţ a din Dobrugea lângă Marea-Neagră.

Au luat parte preste o m i i ă de tineri români invăpăiaţi pentru sfânta causă a Romanismului.

Poporul i-a intimpinat pe scumpii noştri tineri pretotindinea cu braţele deschise şi i-au primit cu cea mai mare dragoste, incredere şi nădejde.

Foile maghiare de la noi („Kolozsvár“ nr. 224 ş. a.) scornesc ştirea, că studenţii când au intrat in Bucureşti, insociţi de mulţimea stradelor, ar fi purtat prin mai multe strade fâlfăind un steag alb pe care a fost mângit cu litere mari negre cuvintele: „**Peară toţi Ungurii!**“

In sfătuirile lor tinerii şi-au adus aminte cu toată căldura şi in locul intâiu şi de soartea grea a fraţilor lor de sub stăpânirile străine.

Pe Regele României l'au salutat prin o telegramă deosebită, la care Regele asemene a respuns pe cale telegrafică.

Iată textul telegramei adresată de M. S. Regele, ca rĕspuns la telegrama trimisă de studenţii universitari intruniţi in congres la Constanţa:

„Domnului G. Ştefănescu-Goangă, preşedintele congresului studenţilor universitari C o n s t a n ţ a.

„Călduroasele urări ale studenţilor trimise de la m a l u l M ă r e i - N e g r e in m u n ţ i i C a r p a ţ i l o r au găsit un resunet recunoscătoriu in inimile noastre.

„Cu vii mulţumiri am primit asigurările de credinţă din partea tinerimei universitare pe care o voiu sprigini totdeuna in rîvna şi silinţele ei, fiind că neincetata Mea grijă este indreptată asupra rĕspândirei instrucţiunei in t o a t e stratele poporului“. — C a r o l.

Din legile ţĕrii.

Legea despre economia şi poliţia de câmp.

Capul VIII.

Despre comunitatea de dealuri.

(Continuare.)

§. 70. Adunarea generală stătoreşte procedura comunităţii de deal, apoi planul de activitate in interesul agendelor şi dispositiunilor necesare şi bugetul anual, censurează socotelele anuali şi decide in toate acele afaceri, câte i-le avisează procedura comunităţii de deal.

In această procedură este a se statori: teritoriul pentru care procedura are valoare, apoi drepturile şi datorinţele membrilor comunităţii de deal, datorinţele şi sfera de

---

Numa n'oi avea pécat
Că maica lui mi-l'o dat;
Dar Rista aşa se ruga:
Vino frate de mĕ scoate
Vino de la bala mĕ scoate
Se-mi fi frate pân' la moarte,
Că noi la maica ne-om duce
Şi ne-om prinde fraţi de cruce,
Dar voinicul supĕrat
Cu paloşu-i veninat
Că călare n'o aflat,
El paloşu in mână lua
Când in şerpe miş dedea
Şerpe in două că-l tăia,
Tinerel voinic scăpa
Şi pe murgu se puneau
La maică-sa sĕ duceau;
Maică-sa când îl vedea
De departe îl sprijinea,
Dar de Rista se supĕra
Şi nimica nu-i đicea,
Pângă ea se lătura
Palma sbiciu şi-o făcea,
Peste obraz mi-o lovea
Şi obrazu că-i tăia,
Curea sânge incegat
Cu măsele mestecat.

Despre om.

— Un studiu popular de P. P o p e s c u. —

Omul ca fiinţa raţională in comparaţiune cu animalele neraţionale.

(Continuare)

Animalele incă prevĕd ceva in viitoriu, dar foarte puţin. Simţirile lor le conduc mai cu seamă la schimbarea timpului, căştigarea nutreţului şi a locuinţei, sau spre a se apĕra in contra atacului ce sîmţesc că li-s'ar intêmpla. Ele nu cugetă nici odată că ce s'a intêmplat altora, d. e. dacă se junghiă o găină in faţa altor găine, ele numai până atunci se spăriă, până ce găina se mişcă, când inceată a se mişca se apropie de ea, îi mâncă sângele şi alte mărunţişuri ce li-se aruncă, necugetând că astă soarte le va ajunge şi pre ele.

Omul cugetă nu numai la viaţa sa viitoare, şi lucrurile de care are lipsă, ci şi la soartea altor oameni şi animale. El aşteaptă sosirea primăverei, verei şi toamnei cu schimbările timpului. El cugetă şi se pregăteşte cu toate cele necesare spre earnă pentru susţinerea familiei şi a animalelor sale domestice. Dintre animale insĕ foarte puţine se ingrigesc pentru nutrimentul şi locuinţa lor de earnă. Omul observând cu atenţiune toate obiectele din pregiurul sĕu, prin esperinţa celor trecute îşi face calcule şi pre viitoriu de după semnele prevestitoare. Ori cât de tare şi sănĕtos se fie omul, numerând anii cari i-au petrecut in viaţă, şi ştiind că trebue se moară, cugetă la oara cea mai de pre urmă a vieţii sale; animalele nici o grigiă n'au de moarte.

Pre lângă toate aceste de şi omul ca animal raţional prin ajutoriul mijloaceler de educaţiune şi cultură, e cu mult mai pre sus de cât animalele neraţionale, totuş Creatoriul nu i-a dat a şti toate. Ori ce invĕţat, carele se crede a şti istoria şi intêmplările lumei, carele ştie numĭ şi numera chiar şi stelele pre ceriu, dacă e cu mintea sănĕtoasă, trebue se eschiame: „quantum est, quod nescimus“! Câte sunt cari nu le ştim.

Omul poate mânca, când chiar nu are foame, şi poate se nu mânce, când chiar stă mâncarea inaintea lui. Animalele insĕ nu pot sĕ nu mânce, când sunt flămânde şi le stă mâncarea inainte. Omul bea de multe-ori fără de a-i fi sete; animalele aceasta nu o fac; insĕ când li sete, eară-şi nu lasă pofta instinctului neinplinită. Omul rupe de multe-ori din somn făcĕnd călĕtorii, şi inplinindu-şi lucrurile necesare; animalele insĕ lăsate de sine îşi inplinesc totdeuna somnul la timpul sĕu, — unele noaptea, altele đina. Ele numai atunci intrerup somnul dacă servesc spre folosul omului, sau sunt nepăciuite de om, sau alte animale.

competență a comitetului și a antistiei comunității de deal, ordinea afacerilor, modalitatea și condițiunile primirii și a aplicării păzitorilor și a pândarilor, indrumările ce sunt a li se da, pre cum și tot ce este de lipsă in interesul organisării și a bunei ordine a comunității de deal.

Dacă comunitatea de deal își va propune renoirea viilor nimicite prin filoxera, inaintarea plantării de vii nouě și spriginirea apěrării comune contra boalelor viilor, atunci in procedură este de a se statorí și acea, că cum, după ce plan, in ce chip și cu ce mijloace sě se esecute acele statoriri.

Eventualele schimbări ale procedurii le hotărește din când in când comunitatea de deal.

Procedura este de a se redacta după un jumětate an după ce comunitatea de deal s'a constituit și este a se provedé cu aprobarea autorității.

§. 71. Proprietariul, a cărui proprietate este la marginea teritoriului comunității de deal, poate după șese ani de ḑile după constituirea comunității de deal, se iese din legătura comunității de deal:

a) dacă prin ieșirea sa nu causează daună comunității de deal;

b) dacă a implinit datorințele sale valide față de comunitatea de deal.

Poverile solidare obligătoare ce apasă intreg teritoriul comunității de deal, apasă și pe proprietariul ce vrě se iese pân atunci, până când acele nu sunt definitiv șterse.

Dacă insě cel ce vrě se iese pân atunci, a cultivat proprietatea sa cu viiă, se va admite se ese faptice din legătura comunității de deal numai atunci, dacă vrě se continue altă cultură și această intențiune a sa o și dovedește prin estirparea viei.

Dacă complexul teritoriului comunității de deal este ingrădit sau incungiurat cu șanț, estremul proprietariu ce iasă, dacă nu se ințelege cumva altcum cu comunitatea de deal, este datoriu a așeḑa ingrăditura esistentă sau șanțul pe spesele sale acolo unde se face granița nouă a complexului prin ieșirea sa din legătura comunității.

Proprietariul care de voiă bună intră in comunitatea de deal poate ieșí ori când din legătură după ce și-a plinit datorințele sale sustătoare față de comunitatea de avere.

Cel ce a ieșit din comunitatea de deal nu poate pretinde parte din agoniselele comune.

§. 72. Contra concluselor adunării generale a comunității de deal se poate apela la prima instanță a autorității administrative.

§. 73. Comunitățile de deal constituite se pot disolva numai după trei ani trecuți de la constituirea lor incoace și anume numai atuncea:

a) dacă cu privire la un complex de teritoriu de o sută sau mai multe jugere maioritatea de preste trei terțialități a tuturor proprietarilor ținětori de legătura comunității de deal o dorește aměsurat proprietății și numerului lor intr'o adunare generală convocată anume spre acest scop;

b) dacă cu privire la complexul de teritoriu sub o sută de jugere maioritatea proprietarilor aparținětori comunității de deal o doresc.

Hotărirea despre disolvare intră in vigoare numai după aprobarea ei din partea autorității. (Va urma.)

Cronică.

Un agitator in Torontal. In G i u l v ĕ z a fost rěu maltratat un sěrman boștinar din Ardeal, care la rugarea oamenilor a povestit de Dr. Rațiu și Dr. Lucaciu și de suferințele Ardelenilor. Abia la „fibirĕu“ a fost liberat, după ce a fost pocrit de sbirii notarului de-'i curgea sângele pe nas. Agitatorul a respuns când 'i-s'a ḑis se „tacă“: „D o a r ă n u-m i v e-ț i p u n e l a n ț u r i ș i p e l i m b ă“.

Sfințire de biserică. La sfințirea bisericei din Ș i n c a-v e c h i ă, protopresbiteratul Făgăraș (Ardeal) intěmplată in ḑiua inălțării crucii Exelența Sa archiepiscopul și metropolitul Miron Romanul a ținut o vorbire din care dăm după „Tel. Rom.“ următoarele părți de insemnětate.

La finea serviciului divin Escelența Sa rostí o vorbire pětrunḑětoare cam de următoriul cuprins:

Inima mea e cuprinsă de mare bucurie că după un timp de 18 ani Provedința ḑeească m'a invrednicit se me aflu earăși in mijlocul credincioșilor mei din centrul acestui tract protopresbiteral. Bucuria mea e cu atât mai mare, că mě aflu in mijlocul unui popor, care in toate timpurile, sub toate incercările a rěmas nestrămutat in credința bisericei sale, in lealitate față de Maj. Sa, față de inaltul tron, in iubire de neamul sěu și de țeara sa.

Aceste virtuți nobile, care impodobesc pe bunii mei credincioși vi-le recomând cu stăruință sě le păstrați neștirbite, ca cea mai scumpă moștenire, rěmasă de la părinții vostri.

Scopul călětoriei mele este, ca cu ajutoriul preabunului Dḑeu se sânțesc un lăcaș dḑeesc, ridicat spre mărirea lui Dḑeu in acest tract protopresbiteral. Iubirea ce o am față de voi, m'a făcut se vin in mijlocul credincioșilor mei din centrul tractului spre a-i imbărbăta și mai departe in cultivarea amintitelor virtuți.

Și fiind că astăḑi sěrbătorim „inălțarea sântei Cruci“ se ne rugăm lui Dumneḑeu, ca se a p e r e p e p o p o r u l n o s t r u de t o a t e i s p i t e l e, s e s u p o a r t e cu b ă r b ă ț i e ș i n e i n f r â n t g r e u t ă ț i l e c r u c i i. Recomândându-me și pe viitoriu bunei voastre amintiri, primiți archiereasca binecuvêntare.“

Cinstea vredniciei. Invětătoriul nostru Georgiu T o m i, implinind cu anul școlastec espirat 1893/4 deja 10 ani in funcțiunea sa pe terenul educațiunei, corul vocal s'a angagiat a ține intru amintire o petrecere poporală cu cântări și joc pe ḑiua „Nașterii Născătoarei de Dumneḑeu“, in 8/20 Septenvre a. c. carea s'a ținut cu succes imbucurătoriu.

Tot odată corul vocal al plugarilor, in semn de iubire, stimă și recunoștință a donat o oglindă mare cu rame aurite și un tablou cu portretul iubilantului invěțătoriu, cu inscripția: „De suvenire de la corul vocal rom. gr. or. din Cuvești, 1884—1894. Bravului nostru invěțătoriu și diriginte Georgiu Tomi, la sěrbarea iubileului de 10 ani ca invěțătoriu, in semn de iubire, stimă și recunoștință“.

Aceste 2 premii s'au predat iubilantului in ḑiua sus amintită după servițiul divin in

---

Omul incearcă tot feliul de mijloace spre nutrire. El gustă de multe-ori mâncări și beuturi, de care la inceput nu-i plac, dar' mai târḑiu tot mereu se dedă cu ele. Așa mâncă bureți, mâncări piperate, bea beuturi spirituoase stricătoare sănetății, folosește fumarea tutunului, care când incearcă prima dată a-l folosí nu îi pică bine, apoi vĕḑend cum îl folosesc alții, tot mereu se indatinează cu această plantă veninoasă. Animalele inse sunt legate de mijloacele lor de nutriment; ele nu consumă alt nutriment, de cât numai ce convine cu natura lor, chiar de ar și perí de foame.

Omul de multe-ori își supune corpul de bună voiă la suferințe. Sunt oameni de aceia, cari prin mâncări și beuturi stricăcioase, își debilitează și omoară corpul, animalele inse nici odată nu-și causează singure dureri, nici nu-și omoară corpul, avĕnd nutrimentul de lipsă. Din aceste se vede, că animalele in astă privință cu mult mai bine urmează instinctului corpului lor, de cât omul. Aceasta provine de acolo că animalele nu au voiă liberă, eară omul e l i b e r. Așa dară animalele sunt ca și omul ființe cugetătoare; insě ele sunt ființe fără libertate, eară omul e ființă cu libertate; aceasta e o diferință mare intre animale și om.

Omul e curios a vedé și a auḑí despre multe lucruri. Curiositatea îl indeamnă a intreprinde călětorii chiar prin locurile cele mai periculoase. Aceasta provine nu de la corp, ci de la suflet. Animalele din contră au inpuls spre aceasta de la instinct d. e.: Paserile migratoare nu pentru acea se retrag la locurile mai călduroase, ca se-și inplinească curiositatea, ci pentru că corpul lor simțește frigul, apoi instinctul lor le conduce intr'acolo, in cotro simțesc căldura, și stau acolo până ce eară-și simțesc căldura incoace. De aci se vede, că omul călětorește in ori ce timp a anului și avĕnd libertate nu e condus de corp, ci de suflet, eară animalele călětoresc numai la inpulsul instinctului corpului lor. Prin urmare omul intreprinde călětorii libere, eară animalele nu.

Libertatea sufletului omenesc se arată: parte prin cugetare, parte prin voință.

Sufletul omului e cu atențiune nu numai la lucrurile vidibile ce-i sunt necesare spre susținerea corpului, ci și la alte lucruri, pre cum am amintit mai sus: pentru că știe cugeta; din contră animalele observează numai acelea lucruri, cari stau in strênsă legătură cu instinctul corpului lor d. e.: Cânele păzește averea stăpânului sěu, nu pentru ca se-și arete recunoștința cătră stăpânul sěu, ci pentru că se teme, că străinul ar putea se-i vateme corpul. Dacă implinește unele servițe, d. e. urmează pre stăpânul sěu la preumblare, in călětorii, trage la căruță sau aportează, stă pre doue picioare ș. a. el nu face acele servițe de bună voiă, ci se indatinează spre acea, numai fiind silit prin bătăi și prin foame. Nu s'a vĕḑut nici odată, că vre-un animal se facă vre-un servițiu de bună voie oamenilor sau altor animale; ci aceea ce face, implinește sau de frică, sau din instinctul natural față de corpul lor. Unicul sîmț natural se osebește la animale deschilinit față de fetii lor. Maimuțele in multe lucruri imitează pre oameni; insě ele nu știu ce fac; pentru că nu știu cugeta. De multe-ori prin acelea fapte își periclitează viața. Omul fiind că cugetă la acea ce face, are cugetare liberă.

Tot asemenea prin urechile corpului e cu atențiune omul la toate tonurile fără de a fi condus la acea prin trebuințele corpului; din contră animalele observează numai acelea tonuri care le fac impresiune corpului lor, d. e.: Epurele ascultă lătratul cânilor și sgomotul oamenilor și se ferește ca se nu-și dea pelea. Vulpea ascultă cotcoroḑitul găinilor, eară mîța roscăitul șoarecelui, nu din altă causă, ci pentru că le place carnea lor. Puține animale au plăcere de a asculta musica; ba din contra pre animale le genează musica. Caii cât de slabi — la ospețe

şcoala din loc, in faţa domnului preot Iosif Iorgoviciu, ca preşedinte al corului vocal ş. a.

După ameadi la 3 oare s'au inceput jocul naţional, eară seara la 8 oare s'a inceput concertul carele a decurs şi s'a finit intre aplausele publicului present. După concert a urmat din nou jocul, după carele on. oaspeţi s'au indepărtat la ale lor, ducênd suveniri plăcute. Modestul incurs de la petrecere a fost in sumă de 23 fl. 32 cr. v. a. Suprasolviri la cassă au intrat de la următorii domni: Corneliu Teaha cand. de preot Chisdia 2 fl, Ioan Covaciu pădurar reg. in loc 1 fl, Iacob Kohn negustoriu in loc 1 fl, Elena Brinda notărească 60 cr, Iosif Iorgoviciu preot in loc, Aureliu Oprea adj. not., Vichente Tomi adj. not., Nicolae Terbancea groşiţariu şi Petru Laţcu econom câte 50 cr.

Primească on. oaspeţi contribuitori mulţămitele noastre sincere, ear zelosului nostru invĕţătoriu ĭi dorim de la bunul Ddeu deplină sănĕtate şi tărie la mulţi ani spre bucuria şi mulţumirea noastră a tuturora. — Cuveşti, la 14/26 Septemvre 1894. Zahariu Jichiciu cassariu.

Biserica română din Maiere. Pentru noua biserică română gr. or. din Maierile Timişorii a mai colectat dl paroch I. Istin din Mehala următoarele contribuiri benevole: Biserica ort. rom. din Mehala 10 fl. Domnii: Ioan Istin 3 fl. Petru Bulsu, Moise Doboşan, Nicolae Milan şi Ioan Bandu câte 1 fl. Nic. Martinovici 50 cr. — Mihaiu Glodan din Maiere 10 fl.

Catastrofa unei ovode. Ovoda de la Mercaso a indurat o catastrofă inspăimêntătoare. Coperişul greu al zidirii s'a prăbuşit şi a ingropat sub ruinele sale 30 copii mititei. Unii au remas morţi locului, 16 inşi s'au rănit foarte greu şi ceilalţi mai uşor. Eacă ce se poate intêmpla la modernele ovode instituite in zidiri inchiriate. Părinţii vor remâné cu plânsul şi cu durerea, căci pentru copii sĕracilor luaţi cu sila, cine are milă?!

Zidire de şcoală in Mehala. Zidirea pompoasei şcoale române gr. or. din comuna Mehala, proiectată cu peste 4000 fl. v. a. lângă biserica română, va construí-o măiestrul palier de nume bun Dl Marincovici din Mehala. Comitetul parochial presidat de Dl Ioan Bandu şi sinodul parochial condus de Dl paroch Ioan Istin au aprobat resultatul licitaţiunii. Acest conclus este o nouă dovadă a vitalităţii poporului român din Mehala şi a frăţeştei inţelegeri intre conducĕtorii şi povăţuitorii poporului. Fructele concordiei sunt dulci şi neperitoare.

— audind musicanţi in căruţă fug mai repede de cât altă dată. Cânii la audul musicei fug şi se ascund. Vorbirea, strigarea oamenilor, nu face nici o impresiune asupra animalelor, mai cu seamă celor domestice care sunt indătinate cu oamenii. Dacă cânele sare, când ĭi pronunţă omul numele, acea o face din speranţă se capete vre-o bucătură, sau de frică. Omul de multe-ori ascultă vorbirea, nu pentru acea că are lipsă neincungiurată, ci pentru că se interesează a şti ceva nou. Ascultă musica, pentru că ĭi place, urmează sunetul puştei din curiositate, ca se ştie ce s'a intêmplat. Prin urmare ascultarea omului e ascultare liberă; el la acea nu e legat strict prin corp ca animalele: el are cugetare liberă.

Chiar aşa e şi cu celelalte simţiri anume: gustul, mirosul şi pipăitul. Omul miroasă, gustă şi pipăiă multe lucruri, care tocmai nu-i sunt de folos; din contra animalele aceasta nu o fac. Animalele cearcă prin mirosul lor numai aceea ce le foloseşte spre nutriment; eară omul prin măestria ferberei mestecă multe feliuri de mirosuri şi incă de multe-ori nesănĕtoase. Din aceasta incă se vede, că sufletul omului nu e legat in toate de corp, el are gust, miros şi pipăit liber; el cugetă liber.

(Incheiarea va urma.)

Alegerea interesantă. In Becicherecul-mare s'a ales sub presidiul şi la propunerea prelatului papal Schäffer o jidană de profesoară de gimnastică la şcoala de călugăriţe din acel oraş sêrbesc-german. Se ingroaşe tot mai mult cumetria.

Alegere de notariu. In 30 Octombre n. se va ţiné alegerea de notariu comunal in Utvin, lângă Timişoara. Emolumentele sunt 600 fl. salariu la an, cuartir natural, 40 metri lemne, 40 fl. pauşal de călĕtorii şi tacsele prescrise pentru lucrări. Cererile petenţilor sunt a se da instruate până in 29 Octombre primpretoriatului in Timişoara.

Respect legii. In şedinţa representanţei oraşului Bistriţa (Ardeal) din luna lui Septemvre s'a decis in incidentul mai multor casuri speciale a recerca pe vicecomitele că in viitoriu se intrebuinţeze inscriptele sale către comuna orăşenească limba germână ca limbă protocolară a comunei orăşeneşti amĕsurat dispoziţiunilor §. 6 artic. de lege 44 din 1868.

Ştiri militare. Dintre voluntarii pe un an ai regimentului de infanteria numĕrul 33 din Arad au depus in Oradea-mare esamenul de oficeri in reservă cu succes bun Domnii Dessean, Sêrbu, Milovan şi Tămăşdan. O ordinaţiune a ministrului de rĕsboiu sosită la comanda regimentului dispune, că toţi acei voluntari, cari depun in est an bine esamenul de oficer şi vreau se fie activaţi, pot serví fără intrerumpere mai departe la despărţĕmintele lor. Aceştia voluntari se numesc numai de cât sergenţi adevĕraţi şi primesc competenţele regulare; in 1 Ianuariu apoi vor fi numiţi oficeri şi rangiaţi in statul activ.

Controla militară. Adunările de controlă pe teritoriul regimentului de infanteria numĕrul 43 se vor ţiné in luna Octombre in modul următoriu: In Orşova in 4, 5 şi 6; in Moldova 9, 10 şi 11; in Jám in 15 şi 16; in Oraviţa in 18, 19 şi 20; in Bozovici in 24, 25 şi 26; in Teregova in 29, 30 şi 31; in Sacul in 8 şi 9; in Lugoş in 11, 12 şi 13; in Balinţ in 15 şi 16; in Făget in 18 şi 19; in Birchiş in 22; in Bocşa in 25 şi 26; in Reciţa in 29, 30 şi 31; in Caransebeş in 19, 20 şi 21. Adunarea de controlă posterioară se va ţiné in Caransebeş.

Nu trebue kisdedóvó in Orşova. Proiectul de a infiinţa in Orşova un asil maghiar de copii, a cădut la vot in adunarea representanţei comunale din 28 Sept. a. c. n.

Foc in Dubeşti. In luna trecută aprindêndu-se casa jidanului din sat a ars casa, ducheanu şi birtu şi de aici s'a aprins şi a ars casa parochială făcênd parochului George Cărăbaş daună de 403 fl. eară parochiei 200 fl. v. a. Averea jidanului a fost asigurată, a bisericei insĕ nu.

Dăruiri. Iosif Bugariu a ridicat o rugă in ţarină cu 20 fl. Ion Ardelean şi Alexa Baltean au dăruit un policandru cu 50 fl. Vaselian Popovici invĕţĕtoriu, a dat o lampă cu 6 fl. in ocolul bisericei şi o rugă in drumul ţĕrii cu 20 fl. Aron Alesi o rugă in drumul ţerii 20 fl. Primească mulţămita bisericei pentru aceste frumoase dăruiri jertfite. — Berzova in 30 Sept. 1894. Tărsală Pohome m. p. membru comitetului.

Cererea grăniţerilor din Torontal. Cei preste 100,000 locuitori grăniţeri din Torontal au ales o deputaţiune de 60 membri, cari au fost la ministrii Szilágyi şi Hieronymi in Budapesta şi au cerut modificarea paragrafilor 25 şi 28 ai articolului de lege 24 din 1885, fiind că aceşti doi paragrafi eschid pre proprietarii acelui ţinut de la ori-ce credit şi prin aceasta li-se causează imensă daună morală şi materială. Ministrii au promis tot posibilul sprijin. In adevĕr actualele stări de acolo nu se mai potrivesc cu pretensiunile unui stat modern şi nici nu corespund spiritului liberal şi human al tendenţelor legilor constituţionale.

O familiă — zălog. Foaia guvernamentală „Pesti Hirlap“ in numĕrul sĕu mai recent aduce următoarea ştire caracteristică: Un amploiat din Arad a primit la sfêrşitul lunei lui August concediu şi s'a dus cu familia sa la băile din Piştean in Ungaria superioară. La mijlocul lunei lui Septemvre ĭi s'au gătat banii şi nu s'au putut mişca din băi. In nĕcazul sĕu s'a adresat către primariu cerêndu-i ajutoriu de 50 fl. v. a. ca sĕ poată călĕtorí a casă. Primariul insĕ se vede că n'a fost tocmai in cea mai bună dispoziţiune, căci nu i-a trimis nici o groşiţă. Bietul amploiat n'a avut de unde sĕ iee imprumut banii şi aşa sta pironit cu familiă cu tot in băi şi chiar şi dacă nu i-ar fi cerut momentan achitarea socotelei, totuş n'ar fi putut călĕtorí, căci n'avea nici bani de drum. După ce a stat astfel zălog douĕ sĕptĕmâni bietul amploiat in nĕcazul sĕu s'a adresat cu o epistolă amarnică către magistratul oraşului, rugênd se-l scoată din zălogirea pe el şi familia sa. In fine apoi magistratul s'a indurat şi a trimis telegrafice 50 fl. v. a. cu care bani a achitat datoria sa din băi şi a putut vení a casă ca după o scaldă de şese sĕptĕmâni sĕ-şi poată incepe activitatea sa ca funcţionariu public. — Am dori se ştim, că in care ţară cu treburi regulate şi in ordine se mai pot intêmpla astfel de lucruri cu un funcţionariu public. Suntem dară incă tare in orient.

O viţă de viă biblică. Din Vucova, lângă Bĕziăş se scrie, că in grădina fotografului de acolo este o viţă de viă de nouĕspredece ani, pe care in est an se află 1647 struguri roşii frumos desvoltaţi.

Un milion şi jumĕtate spre scopuri culturale. Vĕduva Elisa Wentzel din Berlin a dat un milion şi jumĕtate de marce Academiei de ştiinţe din Berlin spre dispoziţiune cu condiţiunea, ca cu interesele acestui capital se ajutore şi se spriginească toate scopurile ştientifice.

Felurimi.

Statistica naţionalităţilor din Europa. Poporaţiunea Europei calculată la inceputul anului 1894 ajunge cifra de 380 milioane. Din aceste se vin pe Europa-vestică 270 milioane, iar celelalte se vin pe Europa-ostică (Rusia, Polonia, Finlanda). Această imensă poporaţiune se imparte după limbă şi naţionalitate astfel: I. Rasa germană 118 milioane cu următoarele naţiuni; 1. germană 62 milioane; 2. engleză 36 milioane; 3. holandeză, flamandă şi friesică $8^1/_2$ milioane, 4. svedică 5 milioane, daneză $2^1/_2$ milioane, norvegiană 2 milioane, normană in Island, in insulele Faroe şi Shotland, 150 mii, adecă Scandinavii la olaltă dau cam $9^1/_2$ milioane. II. Slavii 113 milioane cu urmă-

toarele naţiuni: 1. Ruşii 79 milioane, din aceştia 28 milioane sunt ruşi de Ukrania sau ruşi mici, rutheni şi ruşi albi; 2. Polonii 14 milioane; 3. bohemi şi slovaci $7^{1}/_{2}$ milioane; 4. sêrbi şi croaţi 7 milioane; 5. luşiţi sau venzi in Lauschitz-ul de sus şi de jos 130 mii. III. Rassa romanică 106 milioane cu următoarele naţiuni: 1. francezii 40 milioane, din aceştia 12 milioane provensali 2. italienii 32 milioane; 3. spaniolii 17 milioane; 4. Românii 10 milioane; 5. portughezii 5. bulgari 4 mil.; 6. sloveni $1^{1}/_{2}$ milioane; 5 milioane; 6 rheto-români, rumonsii sau ladinii in Tirol şi Graubünden 65 mii. IV. Rasa ural-altaică 19 milioane cu următoarele naţiuni: 1. maghiarii 8 milioane (după statistica lor!); 2. turcii-tatarii $4^{1}/_{2}$ milioane; 3. finnii $3^{1}/_{2}$ milioane; 4. ugrii $2^{1}/_{2}$ milioane, şi anume mordvinii 1,200.000 zürjenii, permii şi votjacii 510 mii, cermizii 280 mii, lappii 29 mii, vogulii 2 mii, (esceptând pre cei din Siberia); 5. calmucii 130 mii; 6. samojezii 5 mii, V. Rasa semitică $6^{1}/_{4}$ milioane, anume: 1. evrei (adecă jidanii poloni şi sefarzii sau jidanii spanioli, esceptând pe jidanii aşa numiţi eleuropaisodotta) 5 milioane; 2. arabii (pe insula Malta şi Creta in Spania şi Turcia) 250 mii. VI. Lett-lithvanii $4^{1}/_{4}$ milioane, anume: 1. lithvanii 2 milioane şi 300 mii; 2. letţi $1^{1}/_{2}$ milioane. VII. Grecii $3^{1}/_{2}$ milioane. VIII. Celţii $3^{1}/_{4}$ milioane, anume: 1. bretonii $1^{1}/_{4}$ milioane; 2. kimmerii sau valeşii 1 milion; 3 irlandezii sau ersii 700 mii; 4 scoţianii sau gaelii 240 mii; 5. manesii 10 mii. IX. Albanezii $1^{1}/_{4}$ milioane. X. Asioţii 1 milion adecă: 1. ţiganii 600 mii; 2. armenii 400 mii; 3. persii imprăştiaţi prin Rusia 50 mii. XI; Bascii 620 mii. XII. Cerchezii (adíghé-i şi abchazi imigraţi in Turcia) 100 mii.

Economiă.

Iernarea napilor de nutreţ. De vre-o câţiva ani incoace, economii nostri au inceput şi ei se prăsească napi (sfecle) de nutreţ pe seama vitelor. Aproape toţi conglăsuesc in părerea, că napii alcătuesc un nutreţ spornic şi foarte priincios. Am auḑit insě pe unii şi pe alţii jeluindu-se, că păstrarea napilor până intr'un târḑiu ar fi trecut in putreḑire şi c. l. Va fi deci binevenită o scurtă expunere despre cum ar trebuí sě se purceada la iernarea napilor.

Dacă s'ar fi scos din pământ pe timp umedos, atunci se amênă căratul până ce napii s'au svêntat bine. Napii care s'ar fi scos pe timp secetos, pot fi puşi la iernat fără amênare. Este insě mai bine se inlăturăm prisosul umeḑelii, aşa că-i ţinem in câtva resfiraţi pe aria şurii sau aiurea la adăpost. Ca fiind mai expuşi la stricăciune, napii scorboroşi şi vătěmaţi se aleg şi se păstrează deschilin, spre a se da vitelor la inceput.

Napii ar trebuí iernaţi asemenea cartofilor, in pivniţă sau bordeiu, in gropi sau grămadă sub frunḑiş. Ei se aşeaḑă rînduri-rînduri printre năsip měrunt şi jilav. Gropile měsură 60—70 centim. in adêncime şi 50 cent. in lăţime. Napii se aşeaḑă in forma unui mormênt, care se imblojeşte cu o pătură nu prea groasă de pământ. —

Păşunatul in ajunul iernii. Vrednic de osêndit este obiceiul de a paşte fênaţele (liveḑile, rîturile) tocmai până in ajunul iernii. De cumva ierburile sunt mărişoare şi timpul priincios, calea-valea. Dacă insě fênaţul rěmâne pleşugit peste iarnă, numeroase răděcini degeră, in paguba recoltei următoare.

Deci una din trei: sau că iarba e destul de mare intru a scutí răděcinile sau că punem toamna gunoiu drept adăpost, sau că nu ingăduim vitelor se pască până intr'un târḑiu. Intr'aceea ierburile produc odrasle noue, oare-cum inadins menite ca scut pentru răděcini.

Păşunatul in ajunul iernii mai are şi scăderea, că vitele sunt expuse la rěceală şi că se cufundă in pajiştea inmuiată de ploi, căşunând urme adânci şi nimicind sumetenie de ierburi preţioase, in folosul buruienilor adese netrebnice. Aceasta se intêmplă mai cu seamă in fênaţele umedoase din firea lor.

Trifoiul şi indeosebi trifoiul tiněr, atât de gingaş, de asemenea se răreşte şi indură mare stricăciune, pleşugit fiind in ajunul iernii. —

Retragerea banilor vechi. Banii cei vechi de câte 20 cr. şi de câte 4 cr., după cum se ştie cu 31 Decembre se vor retrage din circulaţiune. Indală după aceasta va urma retragerea pieselor de câte 10 cr., 1 cr., şi $^{1}/_{2}$ cr., al căror termin de circulaţiune va fi, probabil până la 31 Decembre 1895. Ordinul de-a se face socotelile oficiale după valoarea coroanelor se va da numai după ce se vor retrage din circulaţiă toţi banii cei vechi, afară de talerii de câte 1 fl. —

Culesul viilor a inceput in cea mai mare parte din ţěrile viticole. Recolta trece peste mijlocie in Spania. Coloarea e frumoasă şi se esportează deja in Francia. In Italia promite a fi abundentă, căci ca şi in Spania şi Francia, multe vinuri din anul trecut au rěmas nevêndute. In Dalmaţia calitatea vinului e mai bună, de cât anul trecut. Ungaria va face aproape producţiunea din anul trecut. Portugalia va face cu o treime mai mult, ca in 1893. Elveţia va fi tot aşa de fericită ca in ultima recoltă. Tirolul pare că va avé abundenţă. Rinul foarte mare abundenţă. Herţegovina va face mai mult, ca in 1893. Serbia incepe se dea in fie-care an mai mult. —

Inscrieri la şcoala din Mănăştur. Inscrierile la şcoala agronomică reg. din Mănăştur lângă Cluşiu se fac in ḑilele de la 1—8 Octombre n. Se primesc tinerii cari au absolvat cu resultat bun patru clase gimnasiale sau reale, sau şcoala comercială medià sau patru clase ale vre-unei şcoale civile cu resultat bun. Pentru a fi primit se recere, ca tinerul se fie de 16 ani pliniţi, cu corp intreg, sănětos, oltoit de vĕrsat, invoirea părinţilor sau a tutorilor şi garanţa că vor fi proveḑuţi cu spesele necesare. Didactrul pe un $^{1}/_{2}$ an este 10 fl. şi 2 fl. pentru societatea de lectură; cei ce intră in anul prim au sě-şi procure sculele de mână de grădină şi fiecare are se depună 5 fl. cauţiune. Convictul este deja ocupat cu solvitori şi cu gratuiţi.

Higienă.

Curarea tuberculosei. Ştiinţa medicală scrutează neobosit se afle medicamentul celui mai teribil flagel al omenimei, al tuberculosei, care atâtea vieţi tinere repune, atâtea speranţe frumoase ingroapă in recele mormênt. Mai in anii trecuţi descoperirea lui Koch făcuse omenimea sě se incălḑiască de speranţa, că in fine s'a aflat un leac sigur şi contra acestei boale, dar — durere — aceasta speranţă preste puţin timp s'a dovedit prematură. De atunci alţi medici au făcut esperimente cu baccilii tuberculosei şi dintre acestia Dr. Viguerat, medic in Genf, se vede că a ajuns la oare-cari resultate apte a mai incălḑi odată inima celor ce au motive a se bucura de aceste descoperiri fie pentru ei inşişi, fie pentru iubiţii lor. — Medicamentul aflat de acest doctor e zerul laptelui de asin prin a cărui injectare sub pelea pacientului a obţinut resultate uimitoare. Dintre 27 tubercolitici, la viaţa cărora medicii nu mai aveau nici o speranţă, drul Viguerat prin injecţiunile sale a mântuit şi a făcut deplin sănětoşi pe 25. Despre modul sěu de curare Viguerat a ţinut mai ḑilele trecute in Modena o foarte interesantă conferinţă ascultată de un insemnat numěr de medici. Un filantrop din Genf a infiinţat pe seama tuberculoticilor un institut — Viguerat. Acest institut se va deschide in Novembre, deocamdată numai pentru acei morboşi la a căror mântuire nu mai e speranţă. —

Contra cholerei. Faţă de lăţirea ameninţătoare a cholerei vicecomitele comitatului Timiş a dispus ca stradele, piaţele şi zidirile publice in fie-care comună sě se ţină in cea mai mare curăţenie. Zidirile publice trebue bine desinfectate şi trebue ridicate barace in cari sě fie separaţi cei atacaţi de cholerě. Fie-care comună are se grijească ca se aibe la disposiţiune in cuantitate necesară var şi carbol. Casele mortuare sunt a se ţiné in stare bună. Medicii privaţi sunt a se intreba dacă in cas de lipsă primesc esmisiuni sau ba. Din 10 Octomvre incolo primpretorii şi medicii cercuali respectivi vor visita de-amĕruntul toate comunele, se vor convinge despre toate şi vor face apoi raport despre cele aflate.

Călindariul sěptěmânei.

Ḑilele	Călindarul vechiu.	Călindarul nou.	Soarele	
	Dum. d. Inălţ. s. Cruci, gl. 6, sft. 4.		rěs.	ap.
Dum.	18 Cuv Eumenie	30 Ieronim	5·59	5·40
Luni	19 Muc. Trofim	1 Oct. Rem.	6· 0	5·37
Marţi	20 Muc. Eustatie	2 Leodegar	6· 2	5·35
Merc.	21 Apost. Codrat	3 Candid. Oct.	6· 3	5·33
Joi	22 Muc. Foca Sfinţitul	4 Franc. Sev.	6· 5	5·31
Vineri	23 † Zam. S. I. Rot.	5 Placidu	6· 7	5· 9
Sâmb.	24 Mţa. Tecla	6 Bruno	6· 9	5·27

Glume.

Doftorul: Cum se mai ţin, Petre, bolnavii nostri din cele 12 chilii?

Servitoriul: Trei au murit aḑi noapte.

Doftorul: Trei? Doară eu am scris leacuri pentru patru.

Servitoriul: Aşai, Domnule Doftor, dară unul n'a vrut se iee leacurile ce i-ai scris pe sama lui.

*

In Paris au oprit umblarea banilor de argint italieni. Un domn pentru ca se scape de un astfel de ban l'a dat unui cerşitoriu orb.

— Se mě ierţi, Domnule, ḑise orbul, acest ban nu mai umblă.

— De unde ştí asta DTa?

— Am cetito in foaia mea.

— Apoi DTa ceteşti feaiă şi eşti orb.

— D'apoi pentru cel ce nu vré se-mi creadă că sunt orb, sunt surd şi mut. Aşa şi pentru DTa.

Posta redacţiunii.

Dlui I. P. in Pobda: Ştirea am dato. Poesiile insě pot apare numai in numěrul proxim.

Dlui Dr. Vidi in P. O: Am primit, vom intrebuinţa-o.

Anonimului din Fabric: Corespondinţe anonime nu publicăm. De frecări confesionale intre noi se ne ferim ca de foc. De altcum trebile din Hisias s'au publicat pe larg in „Dreptatea“.

Têrgul de producte.

In piaţele din ţĕrile esterne comerciul este mai vivace, preţurile sunt staţionare.

In piaţa din B p e s t a comunicaţiunea şi comerciul e aproape ca in sĕptĕmâna trecută. Speciele de grâne principale se căutau. Ele variază in preţuri.

G r â u curat s'a adus puţin la têrg, nici era prea căutat. In sĕptĕmâna aceasta morile au favorisat puţin grâul de provenienţă indigenă, grâul străin nu prea era. Circulaţiunea sĕptĕmânei sĕ urcă la 250,000 măj metrice.

O v e s u l. A fost mai puţin căutat. S'au vêndut vr'o 7 mii de măji metrice şi se plătea, amĕsurat cualităţii, cu 5 fl. 90 cr. — 6 fl. 10 cr. per m. m.

C u c u r u z u l, s'a susţinut in preţ, in fine s'au vêndut cu 4 fl 95 cr.—5 fl 28 cr. Cucuruzul nou in Steinbruch lângă Bpesta se cumperă dacă este uscat cu 4 fl 99—5 fl 90 cruceri.

G r â u l este fluctucant. Preţurile variau cu 6 fl 50—6 fl 71 cr.

S ĕ c a r a incă sau căutat, cumpĕrătorii erau puţin reservaţi; din afară n'au sosit multe comande. Cu totul a fost o circulaţiune de 6000 măji metrice, iară preţul se stăbili in fine cu 5 fl. 18 cr. — 5 fl. 20 cr.

S ĕ c a r a de primăvară se da cu 4 fl. 60 cr. — 4 fl, 70 cr. in fine insĕ remase cu 4 fl. 72 cr. — 4 fl. 80 cr.

O r z u l de nutreţ şi de fabrici a remas staţionar cel ungar cu 5 fl. 20 cr. — 5 fl. 40 cr. cel din esterne nu era mai scump şi se lua in fine cu — 5 fl. 80 cr. cu vamă cu tot.

P ă s t ă i o a s e. Nu se prea căutau din afară; preţurile erau: P ă s u l a puţin căutată măre albă 5 fl. 50 cr. rotundă 6 fl. 25 cr. sură 5 fl. 25 cr. pistriţă 4 fl. 50 cr. pitică 7 fl. cr. M a z e r e 8 fl. 25 cr. — 9 fl. 25 ungară despoiată 16 fl. 10 cr. L i n t e, slab căutată, soiul mai slab 9 fl. mai bun şi despoiat, amĕsurat soiului şi mărimei până la 20 fl. M a c sur 28 fl. vênĕt 32 fl. C h i m i n, din ţară nu este, cel ollandez 38 fl. (Toate se pricepe, per 100 kilogramuri).

S ĕ m ê n ţ u r i. Sĕmênţă de trifoiu 70—72 fl. de luţernă 64—68 fl. măzĕriche 8 fl. 25 cr.— 8 fl. 75 cr. mohor 8 fl. 00 cr. — 8 fl. 50 (tot per 100 Kilogr.), de I i n 11 fl. 00 cr. — 12 fl. 50 cr.

G o g o a ş e 10 fl 50— 12 fl 75.

V i c t u a l i i. Preţurile preste tot scad incă la cei mai mulţi articoli. Gâsce 3—4 fl. Găine 80 cr. — 90 cr. — 1 fl. 20 cr. Coponi 1 fl. 80 cr. şi 2 fl. 60 cr. Ciurcan 3 fl. 50 cr. = 5 fl. — cr. Reţe 1 fl. — cr. — 1 fl. 30 cr. Pui 1 fl. 20 cr. — 1 fl. 50 cr. per păreche en gros.

O a u ĕ, 50 până 52 dărabe 1 fl.

C a r t o f i (crumpiri, baraboi, mere de pămênt) au căḑut cu 60 cr. la maja metrică: s'au vêndut galbini cu 2 fl. 00 cr. rosa nuoi 1 fl 60 cr. ca covrigii 2 fl 50 de fabrică 1 fl. 00 cr.

P r u n e sêrbeşti 8 fl. 30— 19 fl 20 cr. bosniace 9 fl. 37 cr. — 22 fl. 30 cr. — Lictar, 12 fl. 94 cr. — 14 fl. 50 cr. — M i e r e a destilată cu 33 fl. — C e a r a, notează 153 fl.

C e a p a in cuantităţi mari a remas cu a 4 fl. 80 — A i u l 37 fl (per 100 Kilogr.)

L â n a. Têrgul a fost bine cercetat, comunicaţiunea mai viuă ca in sĕptĕmână trecută. Lână de vară brută 91 fl. vênĕtă mai slabă 89 fl. mai bună 114 fl. defectuoasă 75 fl.

C a r n e a d e v i ţ e l. Têrgul bun. Tendenţa tare. Viţei vii 36 cr — 42 cr. tăiaţi 38 cr. — 52 cr. per Kilog. nesocotită darea de consum. — Mieii se ţin 5 fl 48 cr. — 7 fl 40 cr. părechia.

P o r c i i 44—52 cr. de chilă.

U n s o a r e d e p o r c 52 fl. 50 cr. Clisă (slanină, lard) 44 fl. — 48 fl 56 cr. amĕsurat cualităţii.

P i e i b r u t e. In sĕptĕmâna trecută s'au vêndut mai cu seamă piei de oaie, anume 6000 dărabe sêrbeşti cu 97 fl. — 2000 ardeleneşti cu 64 fl. şi 2600 macedonene cu 105 fl. per 100 kilograme.

Tariful zonelor

pentru căile ferate de stat reg. ung.

Valid din 1 August 1891

ntre Timişoara si urmatórele staţiuni.

Preţurile comunicaţiunii-vecine:

Pentru trenurile Personal = Omnibus sêu mestecate

Zona	I clasa	II clasa	III clasa
1	—.30 cr.	—.15 cr.	—.10 cr.
2	—.40 cr.	—.22 cr.	—.15 cr.

Staţiunile comunicaţiunii-vecine

	Zona		Zona
Beregseu	2	Szakálháza	1
Merczyfalva	2	Siag	1
Recasiu	2	Sant-András	1
Remetea	1	Jebel	2

Tariful de zone general

	Trenuri pers. omnib. sêu mest.			Trenuri accelerate		
Zona	I clasa	II clasa	III clasa	I clasa	II clasa	III clasa
1	50	40	25	60	50	30
2	1.00	80	50	1.20	1.00	60
3	1.50	1.20	75	1.80	1.50	90
4	2.00	1.60	1.00	2.40	2.00	1.20
5	2.50	2.00	1.25	3.00	2.50	1.50
6	3.00	2.40	1.50	3.60	3.00	1.80
7	3.50	2.80	1.75	4.20	3.50	2.10
8	4.00	3.20	2.00	4.80	4.00	2.40
9	4.50	3.60	2.25	5.40	4.50	2.70
10	5.00	4.00	2.50	6.00	5.00	3.00
11	5.50	4.40	2.75	6.60	5.20	3.30
12	6.00	4.80	3.00	7.20	6.00	3.60
13	7.00	5.30	3.50	8.40	6.50	4.20
14	8 00	5.80	4.00	9.60	7.00	4.80

Consemnarea statiunilor

şi a numerilor zonelor de cari se ţin acele staţiuni in comunicaţiunea cu T i m i ş i ó r a:

	Zona		Zona		Zona
Abony	13	Kis-Kőrős	13	Puszta-Tenyő	12
Alcsi	13	K. K. Dorozsma	8	Radna-Lippa	6
Algyő	8	Kistelek	9	Rakasdia	8
Anina	11	Kis-Szálás	12	Rácz-Szt-Péter	8
Arad	4	Kigyos	6	Remetea	1
Baja	13	Konop	7	Rekás	1
Bajmok	12	Cornea	9	Rom.-Bocşan	5
Bács Almás	12	Cőrpa	7	Rőszke	8
Baziasiu	8	Kőtegyán	10	Sarkad	10
Beregseu	1	Krassova	10	Siag	1
Berzava	8	Kruşovacz	10	Sámson	10
Bichisiu	9	Curticiu	5	Sárafalva	7
Békesfőldvár	8	K. Kun-Szálás	12	Soborsin	9
Bel.-Chiseteu	3	Kutvőlgy	10	Szabadka	10
Birda	3	Lesz	12	Sofronya	4
Bikity-Borsod	12	Lizzava	10	Szajol	13
Branyitzka	12	Lőkősháza	6	Szakálháza	1
Ciaba	8	Logosiu	3	Salonta	11
Csantavér	11	Maidan	9	Szarvas	12
Cs. Keresztur	13	Maros-Ilia	12	Szatymaz	8
Cséffa	12	Mehadia	11	Szeged	7
Csikeria	11	Merczyfalva	1	Szent-András	1
Ciongrad	12	Mezőberény	9	Szent-Hubert	3
Csorvás	9	Mező-Keresztes	13	Szolnok	13
Detta	2	Mező-Tur	11	Szőregh	7
Deva	13	Militics	13	Stam. Moravicza	3
Fegyvernek	13	Mokrin	11	Tavankut	11
Biseric'a-alba	7	Moritzfőld-Soşdia	4	T.-Szlatina	8
Félegyháza	11	Nagy-Kikinda	4	Teregova	9
F.-Vásárholy	13	Nagy-Kőrős	13	Topolya	19
Gataia	3	Nagy-Szt-Miklos	7	Topletz	12
Gavoşdia	5	Nagy-Várad	13	Topolovetz	2
Gerendás	8	Német-Bocsán	5	Totvárad	6
Gertenyes	4	Német-Ság	2	T.-Szt.-Miklos	11
Gurasada	12	Nyársapót	13	Uj-Arad	2
Glogovatiu	4	Oravitia	9	Vadkert-Tuzlar	13
Gyertyámos	1	Orczyfalva	1	Valkány	7
Gyoma	10	Orosháza	10	Valizzora	5
Gyorok	5	Oroszlámos	6	Varjas	1
Gyula	9	Orsiova	12	Váradpüspőki	4
Halas	12	O.-Bessenyő	6	Várad Velentie	13
H. Feketehegy	13	Őrményes	8	Verbász-Kula	13
Baile Erculane	11	Osi	12	Verciorova	13
Horgos	9	Palics	10	Versecz	12
H.-M.-Vásárhely	9	Paulis	6	Vinga	3
Jablonicza	10	Perjámos	8	Vojtek	9
Iassenova	6	Piski	13	Zsaguzsen	5
Iám	7	Podporány	5	Zám	12
Caransebes	6	Porta Orientalis	9	Zombor	12
Cavaran Sacul	5	Puszta Bánrêve	12	Zsebely	3
Kecskemét	12	Puszta-Páka	12	Zsidovin	5
Kelebia	11	Puszta-Peteri	10	Zsombolya	3
Kétegyháza	6	Puszta-Poo	12		

Toate celelalte staţiuni se ţin de zon'a 14.

Preţurile bucatelor din piaţa Timişoarei.

De la 4 Octomvre 1894.

După notările societăţii „Lloyd" din Timişoara.

Grâu, greutatea cualit. 77 chilog. per 100 chilog.	5.60—5.65
„ „ „ 78 „ „ 100 „	5.70—5.75
Sĕcară „ „ „ „ „ 100 „	4.75—4.80
Orz „ „ „ „ „ 100 „	5.30—5.40
Ovĕs, venturat per 100 chilogr.	5.35—5.40
Cucuruz, nou „ 100 „	5.70—5.75
Rapiţă, „ 100 „	9.40—9.50

Bursa de bucate din Budapesta.

De la 3 Octomvre 1894.

Grâu de primavară	fl. 6.74	—
„ „ toamnă	fl. 6.27	—
Ovĕs de toamnă	fl. 5.75	—
„ de primavară	fl. 6.10	—
Cucuruz per Mai—Iuni	fl. 5.76	—
„ „ Sept.—Oct.	fl. 6.13	—
Rapiţă	fl. 11.15	—

Bursa de Budapesta din 30 Septemvre 1894.

Datoriă de stat:

Renta de aur ung. 100, 500, 1000	4%	118.60
„ „ „ „ 10.000	4%	—.—
„ „ „ „ pr. 31 Mart.		118.30
„ „ coroane ung.	4%	95.40
„ „ „ „ pr. 20 Mart.	4%	95.10
Obl. căilor fer. orient. 1876	5%	124.—
„ „ „ de stat, 1889, aur., ...	4½	127.50
„ „ „ „ „ „ arg.	4½	103.—
Obl. cu premii ung., 100.		153.50
„ „ „ „ 50, ...		153.50
Obl. de desdaun. regal., am., ung., . . .	4½%	101.—
„ „ „ „ croate	4½%	102.—
Bonuri rur. ung.	4%	96.—
„ „ croate	4%	99.—
Obl. regul. Tisei (Seghedin)	4%	145.50
„ hipot. croate, 100., ...	5%	—.—
Asemnatele cas. de stat. 6 luni, 100, ...		—.—
Datoria de stat com.. hărtia, Mai-Nov. . . .	4²/₁₀	98.50
„ „ „ „ „ Febr.-Aug. . .	4²/₁₀%	98.50
„ „ „ „ arg. Jan.-Jul. . . .	4²/₁₀%	98.50
„ „ „ „ „ Apr.-Oct. . . .	4²/₁₀%	98.50
Renta de aur austr.	4%	119.75
Datoria de stat austr. 1854. 250, ...	4%	150.—
„ „ „ „ 1860, 500	5%	147.—
„ „ „ „ 1860, 100	5%	159.50
„ „ „ „ 1864, 100		198.—
„ „ „ „ 1864, 50		198.—
Obl. oraş. Budapesta 1890	4½%	101.50
Obl. c. fr. bulg.	6%	119.—
„ cu prem. sêrb. 100 fr.	3%	38.—
„ „ „ „ „ „ (stamp. austr.) . .	3%	39.—
„ soc. p. reg. Temeş-Bega	5%	105.—

Scrisuri fonciare.

„Albina", inst. de econ. 5%	102.50
Banca civ. de credit Arad 5% 40 ani	100.—
„ „ „ „ „ 5%	101.—
„ „ „ „ „ 5½%	101.—
„ de credit ardeleană 5%	100.—
„ „ „ „ 4¹/₁₀% 40 ani	99.—
„ „ „ „ 4¹/₁₀% 50 ani	98.50
„ credit fonc. din Sibiiu 5%	102.50
„ „ „ „ „ 5½%	—.—
„ „ „ „ „ 6%	—.—
„ „ „ „ „ 4½%	100.50
„ gen. din Sibiiu 110 5% 31.3 ani	—.—
„ „ „ 106 5% 40 ani	—.—
„ „ „ „ III. emis. 5%	102.50
„ „ „ „ IV. emis. 4½%	100.50
„ I. de credit din Timişoara 5%	102.—
„ I. „ „ „ „ 4½%	99.50
Imprumut. bancii ung. hipotec. 4%	128.—

Monede.

Galbenul ces. şi reg. tesc.	5.90
„ „ „ „ verig.	5.94
„ austr.-ung. de 8 fl.	9.96
„ de 20 franci	9.92
20 marce	12.28
Lira de aur turcească	—.—
Argintul austr. şi ung.	11.29
100 marce germ. in papir	61.37
„ „ „ de bancă pr. 31 Maiu	61.37

Sorţuri private.

Imprumutul oraş. Viena din 1874, 100	178.50
Sorţuri din Buda 40	63.—
„ „ „ st. austr.	65.—
Sorţuri reun. „Io-sziv" 2	3.30
„ „ „ austr.	3.60
„ crucea roşie 5	12.50
„ „ „ austr.	13.50
Obligaţiunile basilicei 5	—.—
„ „ bpestan	10.75
„ „ austr.	11.—
„ crucea roşie italien. 25 lire	12.50
„ „ „ „ austr.	13.50
Instit. de cred. austr. 100	200.—
Crucea roşie austr. 10	19.50
Sorţi Pálffy 40	58.50

Bursa din Bucuresci pe diua de 2 Octomvre 1894.

E F E C T E	Dobêndă	SCADENTA CUPOANELOR	OFERITE cu bani gata
IMPRUMUTURI DE STAT ROMANE			
Rentă perpetuă	5%	Apr.—Oct,	$100\frac{3}{4}$
„ amortibilă	5%	Apr.—Oct.	$97\frac{1}{2}$
„ „ din 1892 .	5%	Ianuarie Iulie	98
„ „ „ 1893 .	5%	Ianuarie Iulie	$98\frac{1}{2}$
„ „ $32\frac{1}{2}$ mil. .	4%	Ianuarie Iulie	$84\frac{1}{2}$
„ „ 50 mil. . .	4%	Ianuarie Iulie	$83\frac{3}{4}$
„ „ 274 mil. .	4%	Ianuarie Iulie	$85\frac{1}{2}$
„ „ 45 mil, . .	4%	Iunuarie Iulie	$86\frac{3}{4}$
Obl. căilor fer. rom. (conv. Schuldverschreibung)	5%	Ianuarie Iulie	—
Obl. de Stat (conv. rur) . .	6%	MaiuNoembre	$100\frac{3}{4}$
„ casei pens. a 300 leĭ . .	10	MaiuNoembre	277
IPMRUMUTURI DE ORASE			
Obl. ale com. Bucuresci 1883	5%	Ianuarie Iulie	$86\frac{1}{2}$
„ „ „ „ 1884	5%	MaiuNoembre	—
„ „ „ „ 1888	5%	Iun.—Dec.	—
„ „ „ „ 1890	5%	MaiuNoembre	$87\frac{1}{4}$
IMPRUMUTURI DE SOCIETATI			
Scris. func. rur.	5%	Iulie Ianuarie	92
„ „ urb. Bucuresci . .	7%	Iulie Ianuarie	102
„ „ „ „ . .	6%	Iulie Ianuarie	100
„ „ „ „ . .	5%	Iulie lanuarie	87
„ „ „ Iași	5%	Iulie Ianuaríe	$79\frac{1}{2}$
Obl. soc. de basalt	6%	Iulie Ianuarie	95

ACTIUNI	Ultim divid.	Valoarea Nominala	
Banca nat. a Rom.	86	500	—
Soc. de asig. Dacia-Rom. . .	35	200	—
„ „ „ Naționala . .	36	200	—
„ „ „ Patria	—	100	—
„ rom. de construcțiuni .	15	200	—
„ de basalt	30	250	—
„pentru fabr. hârtiei	—	100	—

MONETE	OFERITE cu bani gata
Napoleonul	—
Galbenul austriac . . .	—
Coroana germană (marca)	—
Lira sterlină	—
Lira otomană	—
Imperialul rusesc	—
Florinul austriac de hârtie	—
Rubla de hârtie	—
Aur contra argint (agiul) .	0%

S C H I M B	CURSUL
Londra . . cek	25.41
„ . 3 luni	25.27
Paris . . cek	101
„ . 3 luni	100. 25
Francia . cek	—
„ . 3 luni	—
Viena . . cek	$203\frac{1}{4}$
„ . 3 luni	$201\frac{1}{4}$
„nap. (scurt)	—
Berlin . . cek	124.35
„ . 3 luni	123.70
Germania . cek	—
„ 3 luni	—
Amsterdam 3 luni	—
Petersburg 3 luni	—
Belgia . 3 luni	99.90
„ . (scurt)	—
Elveția . 3 luni	—
Italia . . 3 luni	—

C E R E A L E	Greutatea in libre	OFERITE hectolitrul
Grâu	60	8
Porumb	60	5·75
Secară	—	—
Ovĕs	—	—
Orz	—	—
Rapiță	—	—
Fasole	—	—

Invitare la prenumerațiune.

„Foaia de Duminecă“ a diarului „D r e p t a t e a“, apare odată pe sĕptĕmână in estensiune de cel puțin 8 pagine cu ilustrățiuni, este intocmită pentru trebuințele țĕranului român și costă

pe un an fl. 2
pe $\frac{1}{2}$ an fl. 1

(„Dreptatea“ care apare in fiecare di de lucru costă 1 fl. pe lună, 12 fl. pe an. Cine abonează „Dreptatea“ capetă și „Foaia de Dumineсă“ gratuit).

Abonamentele se fac mai cu inlesnire prin m a n d a t e p o s t a l e. Domnii abonenți sunt rugați a insema pe cuponul mandatului foaia și timpul pentru care trimit abonamentul, precum și adresele lor c o r e c t și l e g i b i l.

Adresăm inteligenței noastre rugarea, se binevoiască a recomânda poporului de la țară abonarea acestui organ menit a contribui la educățiunea politică, culturălă și economică a poporului român.

Abonamentele se trimit la adresa Administrațiunei diarului „D r e p t a t e a“ in Timișoara. (Temesvár, Stadthausgasse Nr. 4.)

Administrațiunea.

S'a tipărit in „Institutul tipografic, societate pe acțiuni“ in Timișoara.